

MILJÖFÖRVALTNINGEN
HÄLSOSKYDD

BILAGA 1
PROJEKTRAPPORT 2010
Dnr 2011-9294
SID 1 (6)

Upprättad av: Jeanette
Lyckman

2011-06-30

ÅRSRAPPORT 2010

Riktad tillsyn båtklubbar

INLEDNING

Under 2010 inledde Miljöförvaltningen ett tillsynsprojekt riktat till båtklubbar. Denna rapport beskriver resultaten av de inspektioner som genomfördes under året. Elva verksamheter inspekterades, samtliga har fått en eller flera anmärkningar. Tillsynsprojektet fortsätter under 2011 och framåt.

TILLSYNSPROJEKTETS MÅL OCH AVGRÄNSNINGAR

Effektmålet var att minska risken för olägenhet för människors hälsa eller miljön till följd av aktiviteter inom båtklubbar och varvsverksamheter. Målet var att verksamheternas egenkontroll förbättras och att kunskapen om de miljö- och hälsorisker som är förenade med aktiviteter inom båtklubbar och varvsverksamhet ökar.

Projektmålet under 2010 var att besöka tio båtklubbar i närheten av strandbad inom Östra Mälarens vattenskyddsområde och som har plats för 150-300 båtar i hamn. Tillsynen omfattade endast den verksamhet som sker på, i eller i direkt närhet till båtclubbarnas hamn- och varvsområden.

BAKGRUND

Inom Stockholms stad finns ca 80 båtklubbar. En stor del av dessa klubbar arrenderar mark, klubbhus och/eller bryggor av Stockholms stad (idrottsförvaltningen) och har gjort så under lång tid, ofta 25 år eller mer.

Klubbarna är oftast ideella föreningar och drivs utan vinstintressen. Storleken på klubbarna varierar både med antal medlemmar och också antal bryggplatser. Gemensamt för klubbarna är att alla har en styrelse, i vilken det ibland finns en miljöansvarig. Medlemmarna omfattas av stadgar och ordningsregler vilka har antagits genom demokratiska beslut, och dessa är några av klubbarnas viktigaste och mest effektiva verktyg att styra sina medlemmar. Böter och uteslutning är exempel på sanktioner som kan användas om stadgar och ordningsregler inte efterlevs.

Utöver båtclubbarna så finns det även fem föreningar som endast bedriver varvsverksamhet där medlemmarna kan underhålla och vinterförvara sina båtar. Styrelseskicket är detsamma för dessa föreningar som i övriga båtclubbar.

Den lagstiftning som är tillämplig när det gäller tillsyn av båtclubbar är, förutom miljöbalken, framförallt Avfallsförordningen (2001:1063), Renhållningsordning för Stockholms kommun, Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Stockholms kommun och Naturvårdsverkets allmänna råd om vattenskyddsområden.

Tidigare tillsyns- och informationsinsatser

Under perioden 1991-1994 arbetade miljöförvaltningen tillsammans med fritidsförvaltningen och Saltsjö-Mälarens Båtförbund (SMBF) i ett gemensamt projekt riktat till båtklubbar i staden. Projektet utmynnade i skriften ”Råd enligt miljöskyddslagen om avfallshantering vid småbåtshamnar” vilken delades ut till båtklubbarna. Skriften informerade bland annat om skyldigheter för småbåtshamnar att omhänderta farligt avfall samt på vilket sätt det skulle göras. Klubbarna skulle enligt skriften uppfylla vissa minimikrav gällande hantering av farligt avfall och de skulle även inkomma med en skriftlig beskrivning över hur råden uppfylldes.

En uppföljning av arbetet i början av 90-talet gjordes av miljöförvaltningen under 1996, kallat ”Båt 96”, och till hjälp hade förvaltningen två ALU-anställda personer som var en del av stadens Agenda 21-arbete. Ett av målen med projektet var att samtliga båtklubbar i staden skulle ha en miljöstation samt ett miljöombud. Skriften ”Ren och skär information” togs fram och skickades till båtklubbarna i staden. I skriften fanns information om vilken miljöpåverkan användningen av fritidsbåtar kan ha när det gäller bland annat avfallshantering, underhåll och val av båtbottnfärg. En stor del av båtklubbarna i staden besöktes vid 1996 års uppföljning och klubbarna informerades om deras ansvar när det gäller miljöfarligt avfall. I de fall brister uppmärksammades så noterades detta. Projektet avslutades med rapporten ”Miljöinformation till båtklubbar i Stockholm, Båt 96 – en uppföljning av projekt småbåtshamnars avfallshantering 91/92”.

Under perioden 2004-2006 medverkade miljöförvaltningen i Interreg IIIA-projektet Skärgårdsmiljö, vilket var ett EU-projekt som syftade till en förbättrad miljö i Östersjön. Ett av projektets huvudteman var båtlivets miljöpåverkan och då framförallt från fritidsbåtstrafiken. Information och utställningsmaterial togs fram och distribuerades till enskilda båtägare och båtklubbar, bland annat på båtmässan ”Allt för sjön” i Älvsjö.

Inom ramen för Interreg IIIA-projektet inledde miljöförvaltningen ett regionalt samarbete med ett flertal kommuner i länet samt miljösamverkan i Stockholms län (MSL). Den checklista som miljöförvaltningen använder vid tillsynen av båtklubbar idag är baserad på den checklista som togs fram vid detta samarbete.

Under 2008 deltog miljöförvaltningen i arbetet med att ta fram ett informationsblad om båtbottentvättar. Arbetet gjordes tillsammans med andra kommuner i länet, SMBF, Naturskyddsföreningen och Håll Sverige Rent.

Förutom att delta i ovannämnda projekt så har miljöförvaltningen under 2000-talet även utövat en viss tillsyn på båtklubbar. Det var främst hanteringen av farligt avfall som kontrollerades och brister kunde då konstateras. Ingen uppföljning gjordes av förvaltningen och vid tillsynen under 2010 framgår att brister vid hantering av farligt avfall fortfarande kvarstår.

TILLSYN 2010

Metod

Inför inspektionerna skickades ett bokningsbrev samt en checklista (Bilaga 1) till respektive verksamhetsutövare. I checklistan fanns bland annat frågor om verksamhetens egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar och vilka åtgärder som eventuellt vidtas vid underhåll av båtar. Verksamhetsutövaren ombads fylla i checklistan och skicka tillbaka den till förvaltningen innan inspektion. Verksamheterna informerades dessutom om den avgift förvaltningen tar ut vid tillsynen.

Vid tillsynsbesöket kontrollerades klubbarnas egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar samt rutiner vid underhåll. Efter besöket skickades en inspektionsrapport/underrättelse till verksamhetsutövaren tillsammans med en ifylld checklista.

Resultat

Elva inspektioner genomfördes under 2010 vilket betyder att målet för antalet tillsynsbesök uppnåddes. Miljöförvaltningen bedömer att båtklubbarna har goda förutsättningar att uppnå en fungerande egenkontroll. En styrelse med miljöansvarig har stora möjligheter att både påverka och ställa krav på sina medlemmar. Flera klubbar har förstått att det är viktigt att ha en fungerande egenkontroll och flera har visat en vilja till att påverka och ställa krav på sina medlemmar.

Samtliga inspekterade verksamheter fick en eller flera anmärkningar gällande sin egenkontroll, avfallshantering, avloppslösningar eller rutiner vid underhåll av båtar. Flertalet båtklubbar saknade dokumentation som visar på en systematiserad egenkontroll med avseende på miljö- och hälsoskydd. När det gäller avfallshantering saknade flera av klubbarna mottagning för både hushållsavfall och farligt avfall, och av dem som hade mottagning av farligt avfall saknades journalföring av insamlade fraktioner.

Utförning och skick på klubbarnas miljöstationer var av varierande kvalitet. Flera av stationerna saknade hårdgjort goly, invallning eller dubbla fat. Vid ett eventuellt läckage skulle detta kunna medföra att farligt avfall såsom spillolja, glykol, diesel och färg- och lösningsmedelsrester rinner ut och antingen infiltreras i marken eller via avrinning når vattnet.

Flertalet av de klubbar som saknade kommunalt VA hade bristfälliga avloppslösningar för bad-, disk och tvättvatten och saknade även rutiner för kontroll av överflynnadslarm på slutna tankar för latrin.

Samtliga klubbar, som har mark (egen eller arrenderad) där medlemmarna underhåller och vinterförvarar sina båtar, saknade rutiner eller krav på att skyddsåtgärder ska vidtas vid underhåll. Underhåll utförs därmed direkt på marken i omedelbar närhet till vattnet, vilket ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Exempel på typ av underhåll är slipning av båtbottnen, rengöring med högtryckstvätt och oljebyte. Förutom rutiner vid underhåll så saknades även policy för användandet av båtbottnfärg på flera av klubbarna.

Tillsynsenkät

För att få en uppfattning om hur verksamhetsutövarna upplevde tillsynsbesöken inom projektet genomfördes under januari 2011 en enkätundersökning. Enkäten skickades via e-post till de verksamheter som besöktes under 2010 och nio av elva svarade.

Av de som besvarade så upplevde 67% tillsynsbesöket som positivt. Lika stor andel ansåg att den information de fått vid tillsynen om lagar och regler var bra. De flesta tyckte att informationen de fick har hjälpt dem, eller delvis hjälpt dem, att förstå vad de måste göra för att leva upp till de regler som gäller för verksamheten. Hälften av dem som hade fått och läst inspektionsrapporten efter besöket tyckte dock att informationen i den var otydlig eller ganska otydlig. Majoriteten tyckte att tillgängligheten var bra till mycket bra.

Den kritik som framfördes i enkätsvaren samt erfarenheterna från 2010 års tillsyn har legat till grund för de förändringar som gjorts inför 2011 års tillsyn. Bland annat har en annan prioritering av vilka båtklubbar som ska besökas gjorts och återkopplingen i form av inspektionsrapporter och uppmaningar har förbättrats och förtydligats.

Enkätundersökningen bifogas i sin helhet (Bilaga 2).

Erfarenheter och fortsatt arbete

Miljöförvaltningen har tidigare inte bedrivit någon bred, riktad tillsyn på båtklubbar i kommunen. Arbetet under 2010 har varit en läroprocess och tillsynen har utvecklats under 2011. De brister som har uppmärksammats vid tillsynen under 2010 kommer att följas upp.

En förändring har gjorts när det gäller prioriteringen av vilka båtklubbar som ska inspekteras, eftersom antalet bryggplatser som utgångspunkt visade sig vara missvisande. En del båtklubbar har bara hamnplatser och saknar mark på land. Underhåll och vinterförvaring bedrivs därmed inte inom ramen för deras verksamhet. Medlemmarna i dessa klubbar flyttar sina båtar när de ska underhållas och vinterförvaras och miljöpåverkan från underhåll blir i dessa fall på annan plats.

Den riktade tillsynen fortsätter därför under 2011 med fokus på verksamheter där underhåll och vinterförvaring av båtar sker. Detta eftersom det är på dessa platser där

slipning, rengöring, oljebyten och användning av båtbottnfärger sker. Förutom detta kriterium kommer i första hand klubbar belägna inom Östra Mälarens vattenskyddsområde att prioriteras och därefter verksamheter vid Brunnsviken, där dålig status på vattenkvalitet har konstaterats.

Under 2011 är målet i förvaltningens verksamhetsplanering att 20 båtklubbar ska besökas. En prioritering kommer att göras av verksamheter där underhåll och vinterförvaring av båtar sker. Om planen följs kommer tillsyn att ha utförts på större delen av de båtklubbar och varvsverksamheter i Stockholm som kan antas ha störst inverkan på miljön.

Utöver den planerade tillsyn som ska genomföras under 2011 kommer förvaltningen att delta i MSL-projektet "Tillsyn av båtbottnvättar och båtklubbars hantering av båtbottnvättning". Miljöförvaltningen kommer dessutom att vara behjälplig i Saltsjö-Mälarens Båtförbunds arbete med att ta fram miljöinformation till sina medlemsklubbar.

Bilaga

- Bilaga 1 Checklista Inspektion – småbåtshamnar
- Bilaga 2 Enkät svar från båtklubbar – januari 2011